

Perspectiefnota 2026-2029

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Samenvatting.....	3
Algemene ontwikkelingen	4
Beleidsvoorstellen	10
Financiële perspectief.....	16
Bijlagen	20
Bijlage 1: Technische uitgangspunten	20
Bijlage 2: Stortingen en onttrekkingen Algemene reserve (Begroting 2025)	21

Samenvatting

In de voorliggende Perspectiefnota 2026-2029 wordt een vooruitblik gegeven op de (financiële) vooruitzichten voor de komende jaren. Deze Perspectiefnota is de basis voor het opstellen van de Begroting 2026.

De Perspectiefnota kent een positief structureel begrotingsresultaat voor alle jaren in de periode 2026-2029. Daarnaast voldoet de geprognoseerde omvang van de Algemene reserve in iedere jaarschijf aan de minimaal vereiste weerstandscapaciteit van € 10 miljoen. De minimaal vereiste weerstandscapaciteit is bepaald o.b.v. de nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Tegen het licht van de teruglopende inkomsten uit het gemeentefonds is het goed om te constateren dat ook bij teruglopende baten een sluitend meerjarenperspectief kan worden gepresenteerd. De positieve begrotingsresultaten dragen in de eerste jaren positief bij aan een gezond weerstandvermogen en de financiële ratio's. Voor de latere jaren ziet het college meerdere noodzakelijke investeringen op de gemeente af komen die bijdragen aan de leefbaarheid in onze gemeente en het welzijn van onze burger. Dit betreft bijvoorbeeld vervanging/renovatie scholen, onderhoud kapitaalgoederen, een structurele oplossing voor het sportpark in Damwâld, een mogelijke verkeersoplossing voor De Westereen en de duurzame inrichting van het sociaal domein. Deze Perspectiefnota geeft invulling aan een aantal verbeteringen die op de korte termijn starten en geeft daarnaast ruimte om belangrijke projecten de komende jaren nader uit te werken en financieel mogelijk te maken.

De Perspectiefnota bevat algemene ontwikkelingen en nieuwe beleidsvoorstellen. De belangrijkste hiervan zijn:

- Ontwikkelingen sociaal domein
- Pilotproject Jeugdzorg
- Notitie 'Ondermijning- klaar voor de strijd'
- Meicirculaire (gemeentefonds)
- Autonome prijs-, loon- en renteontwikkeling
- Ontwikkeling gemeentelijke belastingen

In onderstaande tabel treft u het begrotingsresultaat en de stand van de Algemene reserve aan na het verwerken van de mutaties uit de Perspectiefnota 2026-2029.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2025	2026	2027	2028	2029
Begrotingsresultaat	3.317	2.764	2.153	1.523	1.640
Algemene reserve (eindstand)	11.451	12.264	13.331	15.424	17.113

In het onderdeel Ontwikkelingen worden de algemene ontwikkelingen en de nieuwe beleidsvoorstellen toegelicht. Onder het onderdeel Financieel perspectief worden de financiën nader toegelicht. Tot slot treft u nog een aantal bijlagen aan.

Algemene ontwikkelingen

In dit onderdeel zijn de algemene ontwikkelingen beschreven welke van invloed zijn op het financieel perspectief van de gemeente Dantumadiel. Sommige van deze ontwikkelingen hebben een direct (financieel) effect. Andere ontwikkelingen hebben een indirect effect op het perspectief van de gemeente.

De algemene ontwikkelingen met een financieel effect op het perspectief van de gemeente zijn veelal autonoom van aard. Dit betekent dat er geen keuze hoeft te worden gemaakt, deze ontwikkelingen komen hoe dan ook op de gemeente af. In de tabel hieronder zijn de financiële effecten van de algemene ontwikkelingen weergegeven.

Effect op begrotingsresultaat

Bedragen x € 1.000							
Programma	Onderwerp	I / S	2026	2027	2028	2029	
Algemene ontwikkeling							
Alle	Autonome ontwikkelingen - Prijs	S	-544	-562	-531	-516	
Alle	Autonome ontwikkelingen - Lonen	S	-422	-379	-377	-388	
Alle	Autonome ontwikkelingen - Verbonden partijen	S	11	-5	-1	-101	
90 Algemeene dekkingsmiddelen	Meicirculaire	S	4.628	4.227	2.955	3.402	
Totaal			3.673	3.281	2.045	2.397	

Onder het onderdeel Financieel perspectief worden alle effecten uit deze perspectiefnota samengevat.

MFC Feanwâlden

De gemeenteraad heeft op 8 mei 2025 het definitieve (financieel) scenario voor het MFC Feanwâlden vastgesteld. Dit betekent dat er een MFC met nieuwbouw sporthal gerealiseerd wordt. Het MFC moet plaats bieden aan (twee) scholen, kinderopvang, sport en ontmoeten. Indien (financieel) mogelijk wordt er tevens een steunpunt van de bibliotheek gerealiseerd.

Op basis van het raadsbesluit is de aanbesteding van de architect in mei 2025 gestart en deze procedure loopt op dit moment nog. De verwachting is dat er eind 2025 een architect en daarmee een schetsontwerp is geselecteerd. Realisatie van het gehele project staat halverwege 2028 in de planning.

Het raadsbesluit van 8 mei 2025 is financieel verwerkt in de meerjarenbegroting en is daarmee integraal verwerkt in de cijfers in deze Perspectiefnota.

Meicirculaire gemeentefonds

De meicirculaire is 28 mei 2025 verschenen. Deze circulaire bevat informatie over demping terugval in het gemeentefonds, tekorten in het budget voor jeugdzorg en de actualisatie van het volume accres en LPO accres gebaseerd op de actuele raming van het Centraal Planbureau (CEP 2025). De mutatie ten opzichte van de decembercirculaire 2024 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende onderdelen:

Accresontwikkeling (2026: € 525.000 voordelig)

Het volume accres is voor de uitkeringsjaren 2026 en verder bijgesteld op basis van het 8-jaars historische gemiddelde van het bruto binnenlands product uit de Macro Economische Verkenning. Het LPO accres is voor de uitkeringsjaren 2025 en verder bijgesteld op basis van het prijs bbp uit het Centraal economisch plan 2025 van het Centraal Planbureau.

Nominale ontwikkeling (2026: € 1.168.000 voordelig)

De gemeente Dantumadiel raamt de begroting tegen constante prijzen. Dat betekent dat we hetzelfde prijspeil hanteren voor alle begrotingsjaren. Bij de meicirculaire worden de inkomsten vanuit het gemeentefonds voor *huidig jaar+1* en verder bijgesteld naar het prijspeil van *huidig jaar+1*. Ditzelfde doen we met de baten en lasten in de Perspectiefnota. We noemen dit ook wel de inflatiecorrectie.

Ontwikkeling uitkeringsbasis (2026: € 729.000 voordelig)

De uitkeringsbasis stijgt als gevolg van ontwikkeling van de hoeveelheden van de verdeelmaatstaven van de Algemene uitkering. Deze stijging bevat enerzijds een stijging van de hoeveelheden van de gemeente. Het betreft voornamelijk de hoeveelheden van de verdeelmaatstaven *huishoudens met een laag inkomen met drempel, laag opleidingsniveau met drempel* en *kernen*. Anderzijds is er sprake van een hogere uitkeringsfactor, de factor waarmee de uitkeringsbasis wordt vermenigvuldigd.

Demping terugval gemeentefonds (2026: € 515.000 voordelig)

Er worden vanaf 2026 en verder structureel middelen beschikbaar gesteld voor de terugval in het gemeentefonds.

Tekorten jeugdzorg voor rekening Rijk (2026: € 540.000 voordelig)

De deskundigencommissie Van Ark adviseert om het tekort in het budget voor jeugdzorg in gelijke delen te verdelen over Rijk en gemeente. De gemeente ontvangt hiervoor vanaf 2025 structureel middelen van het Rijk.

Groeipad maatregelen Hervormingsagenda (2026: € 641.000 voordelig)

Het ingroeipad van de maatregelen van de Hervormingsagenda wordt verzacht. Hiervoor worden in 2026 en 2027 middelen beschikbaar gesteld. De volledige besparing van de Hervormingsagenda wordt in 2028 gerealiseerd.

Hervormingsagenda Jeugd (2026: € 429.000 voordelig)

Deze post betreft het overboeken van op de Aanvullende Post gereserveerde middelen voor de Hervormingsagenda Jeugd. De stelpost Nog te ontvangen rijksbijdrage Jeugdzorg die hiervoor geraamd stond vervalt hiermee.

Integratie uitkering Participatie (2026: € 277.000 voordelig)

De integratie uitkering Participatie wordt structureel verhoogd. Deze bijstelling betreft een correctie

voor hogere lonen en prijzen, het afschaffen Lage Inkomensvoordeel (LIV) en de rijksbijdrage sociale infrastructuur. Deze gelden worden volgens afspraak geormerkt (voor Dokwurk).

Stelpost ruimte onder BCF (2026: € 253.000 voordelig)

Het btw-compensatiefonds (BCF) is opgericht om btw weg te nemen als factor in de afweging van decentrale overheden tussen uitbesteden en inbesteden. Decentrale overheden kunnen betaalde btw terugvragen bij het BCF. Jaarlijks blijft er geld over in het BCF. Deze middelen worden jaarlijks bij de septembercirculaire verdeeld over de gemeenten. De toezichthouder (provincie) adviseert om een stelpost op te nemen voor 100% van deze uitkering. Aangezien de ruimte onder het BCF jaarlijks afneemt is er voor gekozen om de uitkering voor 75% op te nemen als stelpost.

Eigen bijdrage Jeugdzorg en Sturen op trajectduur Jeugdzorg (2028: € -, 2029: € -)

In de meicirculaire is vanaf 2028 sprake van een korting op de middelen voor Jeugdzorg. Deze korting is door het Rijk opgenomen omdat er vanaf 2028 sprake is van een eigen bijdrage op Jeugdzorg en er wordt gestuurd op trajectduur. Het Rijk verwacht dat dit voor de gemeente respectievelijk extra baten en lagere lasten oplevert. De extra baten uit de eigen bijdrage Jeugdzorg en de besparing als gevolg van het sturen op trajectduur worden opgenomen in onze begroting als stelpost (circa €400.000). De toezichthouder (provincie) acht het aannemelijk dat dit gerealiseerd kan worden en kan zich daarom vinden in het budgetneutraal verwerken van deze wijzigingen.

Omgevingswet

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Inmiddels werken we ruim een jaar met de nieuwe wet en hebben we veel ervaring opgedaan. Binnen de organisatie wordt op vele fronten gewerkt aan de verdere implementatie van de verschillende onderdelen van de Omgevingswet. Zo wordt er gewerkt aan de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan, participatiebeleid en vele andere onderdelen. Zo moet het definitieve Omgevingsplan eind 2031 klaar zijn. Middels de trajectgroep Omgevingswet en raadsinformatieavonden betrekken we raad bij de totstandkoming van de verschillende onderdelen en informeren we de raad inhoudelijk en over de voortgang van de verschillende onderdelen.

De financiële gevolgen van de implementatie van de Omgevingswet zijn voor de komende jaren (t/m 2027) in kaart gebracht. De raad heeft in haar vergadering van 27 maart 2024 middelen beschikbaar gesteld voor de verdere implementatie van de Omgevingswet. Dit betreft een bedrag van €1,7 miljoen voor de periode 2024 t/m 2027.

Bedrijfsvoering

Huisvesting

De raad heeft in februari besloten om een verbouwsce­nario “25 jaar levensduurverlenging” en een verbouwsce­nario “10 jaar groot onderhoud” voor het huidige gemeentehuis uit te werken. De raad heeft tevens besloten om de maximaal verwachte financiële impact van dit besluit vanaf 2028 te verwerken in de meerjarenbegroting door middel van het opnemen van een stelpost van € 300.000. Eind dit jaar wordt het voorstel met de uitgewerkte scenario’s aan de raad aangeboden.

Formatie - Project Dantumadiel 2027

In 2025 is gestart met het project Dantumadiel 2027. Een project welke de organisatie handvaten moet gaan geven om te komen tot een operationele organisatie op basis van het vastgestelde (structurele) formatieontwerp. In de periode 2024-2026 maakt de organisatie gebruik van tijdelijke extra formatie om de aanwezige frictie, ten gevolge van de start, het hoofd te kunnen bieden. Dit proces om te downsize­n is best complex omdat de organisatie gebouwd is op verschillende aannames (aantal cliënten, areaal en kwaliteitsniveaus welke in de praktijk soms afwijken van de

aanname). Tevens blijkt de inrichting van werkprocessen een duidelijke relatie met de omvang van de organisatie te hebben. Het project Dantumadiel 2027 zal ondersteuning geven aan dit proces door onder meer een vergelijking aan te gaan met een aantal referentiegemeenten. Belangrijk is dat autonome ontwikkelingen op diverse beleidsterreinen ook een autonome besluitvorming gaan krijgen. Dantumadiel 2027 kent het takenpakket van 1 januari 2024 als uitgangspunt.

ICT/Informatievoorziening

In het eerste kwartaal is een actuele visie op het gebied van informatievoorziening vastgesteld: het Informatieplan 2025-2028. Dit informatieplan geeft richting over hoe onze informatiepositie zich de komende 3 jaar moet gaan ontwikkelen, hoe de informatievoorziening daarbij moet aansluiten en vormt de basis om mee aan de slag gaan. Doel is om een wendbare, veilige en betrouwbare informatievoorziening te bouwen.

De uitgangspunten die ten grondslag liggen aan het informatieplan zijn:

- De mens centraal, techniek volgt
- Alles wat we doen, bekijken we vanuit het perspectief van onze inwoners
- Vernieuwen daar waar dit leidt tot toegevoegde waarde
- We lossen vraagstukken integraal op

Voor de uitvoering van het plan zijn vier verandersporen vastgesteld:

1. Dienstverlening dichtbij: We bieden onze producten en diensten digitaal aan en sturen op het gebruik ervan. We zorgen dat er een vangnet is voor mensen die daar niet in mee kunnen komen.
2. Wettelijke opgaven: We gebruiken wetgeving als aanjager om vergaand te digitaliseren, onze informatiehuishouding op orde brengen en om op een (informatie)veilige manier te werken.
3. Vertrouwen in verandering: In de snel veranderende digitale informatiesamenleving moeten we ons blijven ontwikkelen. We zorgen voor een moderne werkplek en continue scholing.
4. Daadkracht door data: We gaan data gebruiken voor goede sturing, analyse en voorspellingen. en data voor ons laten werken door slimme toepassingen in te zetten.

En dit alles willen we realiseren vanuit een basis die op orde is en blijft.

Vanuit het plan is ook financieel gekeken welke uitgaven nodig zijn om realisatie in de komende jaren mogelijk te maken. Hiervoor zijn o.a. investeringen nodig in digitale (burger)portalen, een nieuwe werkomgeving, implementatie van de WMEBV, en data-analyse. De gemeenteraad heeft reeds incidentele (€ 450.000) en structurele middelen (€ 130.000) beschikbaar gesteld voor de doorontwikkeling van de informatievoorziening. Het College wil deze middelen inzetten voor uitvoering van het informatieplan en vraagt daarnaast extra middelen. Deze extra middelen zijn opgenomen in deze perspectiefnota.

Gemeentelijke belastingen

In deze perspectiefnota zijn de inkomsten vanuit de gemeentelijke belastingen verhoogd met de verwachte inflatie (hicp) voor 2026 uit het Centraal Economisch Plan 2025.

Autonome (prijs)ontwikkeling

Na een periode van hoge inflatie en hoge loonstijgingen is de verwachting dat de (prijs)stijgingen in 2026 enigszins normaliseren. Desalniettemin is het belangrijk om de huidige Begroting 2025 bij te stellen naar het prijsniveau van 2026. Het uitgangspunt voor het bijstellen van zowel de baten als de

lasten is indexatie middels de geharmoniseerde consumentenprijsindex (hicp). Voor de bijstelling van loonkosten wordt de Loonvoet sector overheid gehanteerd. Beide prijsindicatoren zijn afkomstig uit het Centraal Economisch Plan 2025 (CEP 2025) van het Centraal Planbureau (CPB). Daar waar er sprake is van vaste kosten of afspraken die niet meebewegen met de inflatie wordt geen bijstelling gedaan naar het prijsniveau. Te denken valt aan vastgestelde subsidies of vastgestelde budgetten waarbij reeds rekening is gehouden met inflatie.

Bij de indexatie van de lonen in de Perspectiefnota 2026-2029 is vastgesteld dat de indexatie in de Perspectiefnota 2025-2028 onvolledig was. Boven op de bijstelling voor 2026 is daarom een correctie meegenomen ten opzichte van de Perspectiefnota van vorig jaar.

Onder de autonome ontwikkelingen zijn ook de meest recente inzichten rondom de begrotingen die ten grondslag liggen aan de gemeentelijke bijdragen aan verbonden partijen verwerkt.

In beginsel worden de kapitaallasten (afschrijvingen en rente) van nieuwe investeringen doorgerekend op basis van de actuele omgslagrente (0,6%). De investering in MFC Feanwâlden daarentegen is doorgerekend op basis van de destijds actuele rente (3,4%). Dit is gedaan omdat voor deze grote investering kapitaal moet worden aangetrokken tegen een actuele rente. Omdat de rente waarmee de benodigde investering voor het MFC Feanwâlden is doorgerekend (3,4%) nauwelijks afwijkt van de actuele rente per april 2025 (3,5%) is deze niet opnieuw doorgerekend. Voor de overige reeds toegekende investeringskredieten wordt verondersteld dat deze uit de beschikbare liquide middelen gefinancierd kunnen worden (en dat bijstelling van de verwachte rentelast niet nodig is). Op deze wijze is de begroting 2026 robuust ten aanzien van het risico van oplopende rentes op langlopende leningen.

Parameter	Bron	Waarde
Geharmoniseerde consumentenprijsindex 2026 (hicp)	Centraal Economisch Plan 2025 (CPB)	2,4%
Loonvoet sector overheid 2026	Centraal Economisch Plan 2025 (CPB)	2,0%
Rente 25 jaar - april 2025	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	3,5%

Sociaal domein

Bij de start van de nieuwe organisatie in 2024 werd het sociaal domein geconfronteerd met een hoge werkdruk en oplopende wachtlijsten. De raad heeft als reactie daarop in maart 2024 middelen beschikbaar gesteld voor een Plan van Aanpak om tot een duurzame inrichting en organisatie van het sociaal domein te komen. Dit plan is inmiddels uitgevoerd. Daarvoor zijn onder andere alle relevante werkprocessen doorgelicht en voorzien van verbeterplannen. Daarnaast is inzichtelijk gemaakt welke formatie nodig is als uitgegaan wordt van bestaand beleid. Definitieve keuzes over de dienstverlening en de daarbij behorende formatie kunnen echter pas worden gemaakt in relatie tot het programma Dantumadiel 2027 (wat gaat over de totale organisatie van Dantumadiel). Om te voorkomen dat de dienstverlening aan inwoners in het gedrang komt is het nodig om vooruitlopend op definitieve besluiten in 2025 en 2026 tijdelijk extra formatie in te zetten.

Integraal (Onderwijs)huisvestingsplan (IHP)

Het meest recente IHP van de gemeente dateert uit 2019. In het nieuwe (nog vast te stellen) IHP is voor de periode 2025-2029 de vervangende nieuwbouw/renovatie in Feanwâlden opgenomen. Voor het MFC in Feanwâlden heeft uw raad onlangs de scope (inclusief budget) vastgesteld. Naast het project MFC Feanwâlden is er vervangende nieuwbouw/renovatie nodig in Wâlterswâld en Broeksterwâld. Het concept IHP zal in de tweede helft van 2025 ter besluitvorming aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Kapitaalgoederenbeheer

De huidige beleidsplannen (wegen, gebouwen, groen, kunstwerken, straatverlichting en water) zijn vastgesteld in 2021 voor de periode 2022-2026. Tevens is er in 2021 een nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vastgesteld voor dezelfde periode. Op dit moment vinden de voorbereidingen plaats voor het opstellen van een nieuw beleidsplan kapitaalgoederenbeheer. Dit nieuwe beleidsplan zal in 2026 aan de (nieuwe) raad ter besluitvorming worden aangeboden.

Beleidsvoorstellen

In dit onderdeel zijn de nieuwe beleidsvoorstellen beschreven welke van invloed zijn op het financieel perspectief van de gemeente Dantumadiel. Vanuit de ambtelijke organisatie zijn in het kader van de voorbereiding op de Perspectiefnota diverse bestedingsvoorstellen en investeringswensen ingediend. Het college doet de raad in deze Perspectiefnota een voorstel ten aanzien van de honorering van de ingediende voorstellen. De Perspectiefnota vormt hiermee de eerste aanzet tot de Begroting .

In de tabel hieronder zijn de financiële effecten van de nieuwe beleidsvoorstellen op zowel het Begrotingsresultaat als de Algemene reserve weergegeven. Beleidsvoorstellen met een effect groter dan € 100.000 zijn toegelicht.

Effect begrotingsresultaat

<i>Bedragen x € 1.000</i>			Investerings- krediet	2026	2027	2028	2029
Programma	Onderwerp	I / S					
Nieuw beleid							
01 Ynwenner en Bestjoer	Notitie "Ondermijning - Klaar voor de strijd"	S		-261	-261	-261	-261
01 Ynwenner en Bestjoer	Campagneplan gemeenteraadsverkiezingen	S		-25	-	-	-
01 Ynwenner en Bestjoer	Aanstelling kinderburgemeester	S		-3	-3	-3	-3
02 Mienskip	Sporthalbeheer	S		-117	-114	-114	-114
03 Soarch en Wolwêzen	Pilotproject Jeugdzorg	S		-250	-250	-250	-250
03 Soarch en Wolwêzen	Pilotproject Jeugdzorg (inverdieneffect)	S		125	188	250	250
05 Wenjen en Omjouwing	Warmteprogramma Energieloket/volkhuisvestingsfonds	S		-100	-100	-100	-100
91 Overhead	Uitvoeringsagenda Informatieplan 2025-2028	S		67	-38	-53	-58
Extra middelen bestaand beleid							

<i>Bedragen x € 1.000</i>							
Programma	Onderwerp	I / S	Investerings- krediet	2026	2027	2028	2029
02 Mienskip	Speelvoorzieningenbeleid	S		-22	-22	-22	-22
Investerings							
05 Wenjen en Omjouwing	Portefeulleroutekaart verduurzaming vastgoed (2026-2030)	S	550	-	-11	-22	-29
05 Wenjen en Omjouwing	Vervangen ondergrondse containers (2026-2029)	S	500	-	-5	-21	-37
05 Wenjen en Omjouwing	Vervangen ondergrondse containers (2026-2029) - Opbrengsten afvalstoffenheffing	S	-	-	5	21	37
06 Iepenbiere Romte	Vervanging tractie	S	483	-	-53	-53	-53
06 Iepenbiere Romte	Gedeeltelijke cofinanciering verkeersveiligheidssubsidie	S	222	-	-10	-10	-10
Totaal			1.755	-585	-674	-637	-649

Effect op algemene reserve

<i>Bedragen x € 1.000</i>							
Programma	Onderwerp	I / S	2026	2027	2028	2029	
Nieuw beleid							
01 Ynwenner en Bestjoer	Project Klantcontactcentrum (KCC)	I	-100	-	-	-	
03 Soarch en Wolwêzen	Project duurzame inrichting sociaal domein	I	-570	-	-	-	
91 Overhead	Uitvoeringsagenda Informatieplan 2025-2028	I	-65	-240	-20	-	
91 Overhead	Traineeprogramma	I	-100	-100	-100	-	
Extra middelen bestaand beleid							
02 Mienskip	Nieuwe sportvloer de Nije Warf Wâlterswald	I	-38	-	-	-	
02 Mienskip	Extra subsidie De Schierstins	I	-10	-	-	-	
06 Iepenbiere Romte	Vervanging gereedschappen	I	-28	-	-	-	
91 Overhead	ANNO III en Regiodeal	I	-105	-105	-105	-	
Totaal			1.015	-445	-225	-	

Onder het onderdeel Financieel perspectief worden alle effecten uit deze Perspectiefnota samengevat.

Programma 01 - Ynwenner en Bestjoer

Notitie "Ondermijning - Klaar voor de strijd"

In de gemeente Dantumadiel vinden we het belangrijk dat ondermijnende criminaliteit wordt voorkomen en/ of wordt aangepakt. De effecten van dit soort criminaliteit kan grote gevolgen hebben voor onze inwoners en ondernemers. Uit het rapport Ondermijning in Fryslân blijkt dat gemeenten onvoldoende gefaciliteerd zijn om adequaat aan de slag te gaan met dit beleidsthema. Het rapport noemt de volgende aanbevelingen:

1. Er is dringend behoefte aan meer ambtelijke capaciteit op het werkveld openbare orde en veiligheid (OOV);
2. Er is behoefte aan meer toezicht op straat, met een centrale rol voor de geüniformeerde toezichthouders aangevuld met andere toezichthouders (zoals brp- en bouwtoezicht);
3. Vorm een ondermijningscluster of groep onder sturing van de OOV ambtenaar die sturing geeft aan de aanpak van ondermijning;
4. Krijg grip op opportunistische en onrechtmatige verhuurpraktijken (Wet goed verhuurderschap);
5. Investeer in het fraudebestendig maken van het Friese zorgsysteem; voer een audit uit om vast te stellen hoe hieraan gestalte wordt gegeven. Het voortouw van deze aanpak ligt bij het sociaal domein, met een rol voor rechtmatigheidstoezichthouders voor WMO-zorg en jeugdhulp;
6. Organiseer onderwijs en training voor gemeenteambtenaren;
7. Geef gestalte aan een integrale drugsaanpak in Fryslân met prioriteit voor het terugdringen van hennepcultuur en drugshandel. Aan de gemeentekant vraagt dit om inspanningen om het drugsgebruik te verminderen of te voorkomen met bijzondere aandacht voor onderwijsinstellingen, horeca en drugsgebruik onder toeristen.

De notitie Klaar voor de strijd laat zien waar de knelpunten in Dantumadiel zitten en wat ervoor nodig is om de aanpak van ondermijning uit te voeren. Voor 2026 betekent dit een uitbreiding van formatie voor de teams Toezicht en handhaving, Veiligheid en Uitvoering sociaal domein. Hiervoor is structureel € 301.728,- noodzakelijk. Waarvan het deel voor de structurele decentralisatieuitkeringen voor boa-taken en toezicht op de Wet goed verhuurderschap, via de 1e Turap zijn verwerkt in de begroting.

Sporthalbeheer

Het sporthalbeheer is een gemeentelijke taak. In een eerder stadium is gekozen om deze taak tijdelijk uit te besteden bij BV Sport. Over het sporthalbeheer vanaf 2026 ontvangt de gemeenteraad een startnotitie.

Omdat het de verwachting is dat de kosten hoe dan ook structureel op een hoger niveau zullen blijven is voor de jaren vanaf 2026 nu het bedrag opgenomen wat BV Sport van de gemeente vraagt voor het beheer van de sporthallen. Afhankelijk van de uitkomsten vanuit de startnotitie en definitieve koers zal bijstelling plaats vinden.

Programma 03 - Soarch en Wolwêzen

Pilotproject Jeugdzorg

Versterken van het gebiedsteam zodat die zelf lichte hulpverlening kan bieden. Het gebruik en daarmee de kosten van Jeugdzorg stijgen jaarlijks. Vanuit de Hervormingsagenda Jeugd wordt ingezet op het versterken van de eigen gebiedsteams om niet alleen in te zetten op zo licht mogelijke vormen van jeugdhulp, maar ook het bieden van hulp door het gebiedsteam zelf.

De verwachting is dat de benodigde extra inzet in middelen terugverdiend kunnen worden uit een besparing op de uitgaven aan jeugdzorg. De besparing kent een in-groeipad alvorens de volledige kosten van het project worden gedekt door de besparing. Daarmee loopt de gemeente wel een risico, maar de resultaten uit het experiment in 2024 zijn positief.

Programma 05 - Wenjen en Omjouwning

Warmteprogramma Energieloket/volkhuisvestingsfonds (2026-2035)

De gevraagde bijdrage van €100.000 per jaar is noodzakelijk als cofinanciering voor het Volkshuisvestingsfonds. Hiermee verbeteren we de kwaliteit en energieprestatie van 186 particuliere woningen van huishoudens met een laag inkomen. Tegelijkertijd leggen we met deze aanpak de verdere basis voor het gemeentelijk energieloket. Dit loket biedt in de toekomst bredere ondersteuning aan alle inwoners die hun woning willen verduurzamen. Zo realiseren we niet alleen directe hulp aan kwetsbare doelgroepen, maar bouwen we ook aan een structurele voorziening voor de warmtetransitie in Dantumadiel.

[Beleidsvoorstellen met effect op de Algemene reserve](#)

Programma 01 - Ynwenner en Bestjoer

Project Klant Contact Centrum (KCC)

Afgelopen periode heeft er een analyse plaatsgevonden binnen het Klant Contact Centrum (KCC). Uit die analyse vloeiden enkele adviezen en verbeteringen binnen het functioneren van het KCC. Echter, dit behoeft nog een verdere verdieping alvorens een implementatie van verbeteringen doorgevoerd kunnen worden. Het te starten project richt zich o.a. op het verbeteren van de structuur binnen het KCC, knelpunten ten aanzien van werven en behouden van medewerkers, procesoptimalisatie en oprichten van een kennisbank. Door samen met het team en de rest van de organisatie aan de slag te gaan, verwachten wij een efficiëntere, toegankelijker en klantgerichte organisatie die beter aansluit bij de behoeften van inwoners én medewerkers.

Programma 03 - Soarch en Wolwêzen

Project duurzame inrichting sociaal domein

Zie toelichting onder Algemene ontwikkelingen, Sociaal Domein.

Programma 91 - Overhead

Uitvoeringsagenda Informatieplan 2025-2028

Zie toelichting onder Algemene ontwikkelingen, ICT.

Traineeprogramma

Het traineeprogramma is een gerichte investering in de toekomst van onze organisatie. Door jonge talenten aan te trekken en op te leiden voor functies waar de personeelstekorten het grootst zijn, versterken we direct de kwetsbare onderdelen van onze organisatie. Tegelijk zorgen we voor kennisbehoud: trainees werken samen met ervaren collega's en nemen hun kennis en ervaring mee naar de volgende generatie medewerkers. Dit voorkomt dat belangrijke expertise verloren gaat. Bovendien biedt het programma een structureel en betaalbaar alternatief voor dure externe inhuur. Door te investeren in eigen mensen, bouwen we aan continuïteit en verminderen we onze afhankelijkheid van de krappe arbeidsmarkt. Die krapte is nu al merkbaar. Als we niet snel handelen, riskeren we uitval op cruciale functies, verlies van kwaliteit en olopende kosten.

ANNO III en Regiodeal

Bij de doorstart van ANNO III vorig jaar is afgesproken minimaal 2 fte inzet per deelnemende gemeente te leveren. Na het toekennen van de Regiodeal is dit alleen maar meer urgent geworden. Een deel van de inzet kan via reguliere inzet vanuit de organisatie worden geleverd, maar voor Intern Coördinator (0,5 fte) en Opgavetrekker Wonen (0,5 fte) is geen budget. In 2025 kan dit nog gefinancierd worden uit enkel kleinere budgetjes, maar vanaf 2026 is er geen budget meer voor.

Financiële perspectief

Financieel kader

De provincie heeft als toezichthouder een wettelijke plicht om gemeentelijke begrotingen te toetsen op structureel en reëel evenwicht. De toets vindt eerst plaats op het huidige begrotingsjaar en als deze niet in evenwicht is moet aangetoond worden dat het evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf van de meerjarenraming wordt hersteld. Er mag geen sprake zijn van een opschuivend meerjarenperspectief waarbij in de opvolgende begrotingen alleen de laatste jaarschijf sluit. Het is dus belangrijk om het begrotingsjaar structureel in evenwicht te hebben en te houden. Bij de vastgestelde Begroting 2025 was er sprake van een sluitend meerjarenperspectief.

Voor het financieel beleid wordt als uitgangspunt genomen dat er ruimte voor nieuw beleid aanwezig is, met als randvoorwaarde dat er sprake is van een structureel en reëel sluitende begroting en dat de algemene reserve voldoet aan de gestelde voorwaarde vanuit de nota risicomanagement en weerstandsvermogen. De gehanteerde technische uitgangspunten voor het opstellen van het financieel perspectief zijn opgenomen in bijlage 1.

Financiële vooruitzichten

Begrotingsresultaat

Het begrotingsresultaat is een optelling van de begrote baten en -lasten in een jaar. Wanneer er sprake is van een positief bedrag dan betekent dit een overschot, wanneer er sprake is van een negatief bedrag dan is er een tekort. Voor het opstellen van het financieel perspectief nemen we de Begroting 2025 na wijzigingen als uitgangspunt.

Naast de effecten van de Perspectiefnota nemen we ook de effecten van de 1e Turap 2025 en de Meicirculaire mee in de perspectiefnota. De 1e Turap 2025 wordt hier separaat weergegeven omdat in de 1e Turap de focus voornamelijk ligt op de gevolgen voor begrotingsjaar 2025. Om deze reden worden de structurele effecten in de Perspectiefnota getoond. De Meicirculaire nemen we mee in de Perspectiefnota omdat deze onlosmakelijk verbonden is met het financieel perspectief. De Meicirculaire bevat namelijk de compensatie voor de prijsontwikkelingen. Daarnaast is de Meicirculaire de vertaling van de Voorjaarsnota van het Rijk welke vaak gevolgen heeft voor de gemeentelijke taken en de bijbehorende financiële middelen.

Onderstaande tabel geeft het begrotingsresultaat voor de jaren 2026 t/m 2029. In alle jaren is sprake van een positief begrotingsresultaat er is derhalve sprake van een sluitend meerjarenperspectief.

Bedragen x € 1.000

Ontwikkeling	Investeringskrediet	2026	2027	2028	2029
Resultaat Begroting 2025 (na wijzigingen)		584	155	615	178
1e Turap 2025		-907	-610	-499	-285
Meicirculaire 2025		4.628	4.227	2.955	3.402
Perspectiefnota - Autonome ontwikkelingen		-955	-946	-910	-1.005
Perspectiefnota - Nieuw beleid	1.755	-585	-674	-637	-649
Resultaat na Perspectiefnota 2026-2029		2.764	2.153	1.523	1.640

Algemene reserve

De algemene reserve is onderdeel van het eigen vermogen van een gemeente. Het eigen vermogen is het saldo van de bezittingen en de schulden op de gemeentelijke balans. De algemene reserve is daarmee gelijk aan het saldo van alle resultaten uit het verleden. Dit saldo kan ingezet worden voor het doen van eenmalige uitgaven maar is daarnaast ook de belangrijkste buffer voor het opvangen van risico's en tegenvallers in de toekomst. De algemene reserve wordt daarom ook wel de weerstandscapaciteit genoemd.

In de nota risicomanagement en weerstandsvermogen is beschreven hoe de gemeente om wenst te gaan met risico's en de benodigde weerstandscapaciteit. Het doel van de nota is om een gezonde financiële basis te creëren voor de komende jaren. De drie belangrijkste pijlers van de nota risicomanagement en weerstandsvermogen zijn:

- Het inventariseren van risico's middels NARIS en het verbeteren van inzicht in risico's en de beheersing daar van;
- Het jaarlijks bespreken van de financiële houdbaarheidstest van de VNG in de auditcommissie;
- Het vaststellen van de minimale weerstandscapaciteit op € 10 miljoen óf op basis van de risico inventarisatie uit NARIS indien deze hoger is.

Bij de Jaarrekening 2024 is een risico inventarisatie uitgevoerd en vastgesteld dat de minimale weerstandscapaciteit voor het afdekken van risico's gelijk moet zijn aan € 1,4 miljoen. Aangezien dit bedrag lager is dan de minimale weerstandscapaciteit van € 10 miljoen uit de nota

risicomanagement en weerstandsvermogen is de minimaal vereiste weerstandscapaciteit voor de gemeente Dantumadiel vastgesteld op € 10 miljoen.

In onderstaande tabel zien we de ontwikkeling van de Algemene reserve inclusief de nieuwe beleidsvoorstellen uit de Perspectiefnota. In alle begrotingsjaren wordt voldaan aan de minimaal vereiste weerstandscapaciteit van € 10 miljoen. De solvabiliteit bij de Jaarrekening 2024 is 27% en voldoet aan de norm van 20%. In de komende jaren zal het balanstotaal stijgen door investeringen in activa (MFC Feanwâlden). Voor het behouden van een solvabiliteit van boven de 20% zal ook het eigen vermogen mee moeten stijgen.

<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Ontwikkeling	2025	2026	2027	2028	2029
Beginstand	13.783	11.451	12.264	13.331	15.424
<i>Begroting 2025 (na wijzigingen)</i>					
Onttrekking	-5.974	-1.655	-1.418	-	-
Toevoeging	165	165	165	165	165
Resultaatbestemming (J-1)	4.101	3.317	-	-	-
<i>Perspectiefnota 2026</i>					
Onttrekking	-	-1.015	-445	-225	-
Resultaat bestemming (J-1)	-	-	2.764	2.153	1.523
<i>Motie Subsidieverzoek Tennisferiening Feanwâlden *</i>					
Onttrekking	-625	-	-	-	-
Eindstand	11.451	12.264	13.331	15.424	17.113

* De motie Subsidieverzoek Tennisferiening Feanwâlden roept het college op om een subsidie te verlenen aan Tennisferiening Feanwâlden in 2025 en deze ten laste te brengen van de Algemene reserve. De motie is op het moment van opstellen van de Perspectiefnota nog niet omgezet in een begrotingswijziging maar wordt wel weergegeven omdat deze motie een substantieel effect heeft op de stand van de Algemene reserve.

Bijlagen

Bijlage 1: Technische uitgangspunten

De algemene technische uitgangspunten voor het opstellen van de perspectiefnota zijn:

- De raming van lasten en baten van bestaand beleid vindt plaats op basis van analyses en niet uitsluitend op basis van inflatie indexering.
- De raming van gemeentelijke bijdragen aan externe instanties vindt plaats op basis van de meest recente begrotingen van deze partijen.
- Voor de meerjarenbegroting wordt geraamd op basis van constante prijzen.
- Structurele lasten worden gedekt door structurele baten en incidentele baten zijn voornamelijk dekkingsmiddel voor incidentele lasten.
- De algemene reserves en de weerstandscapaciteit voldoen aan normen die zijn gebaseerd op een risicoanalyse (op te nemen in de paragraaf risicobeheersing en weerstandsvermogen) en de nota risicomangement en weerstandsvermogen.
- De financierings- en schuldpnositie en het kasstroomsaldo voldoen aan de normen van de Economische Monetaire Unie (EMU) en de Wet HOF.
- Door middel van de in de begroting opgenomen onderhoudsplannen wordt ten alle tijde ruimte gelaten voor onderhoud van kapitaalgoederen volgens de door de raad vastgelegde kwaliteitsniveaus.
- Vrijvallende kapitaallasten van vervangingsinvesteringen met betrekking tot de bedrijfsvoering blijven beschikbaar voor noodzakelijke vervangingen in de bedrijfsvoering.

Bijlage 2: Stortingen en onttrekkingen Algemene reserve (Begroting 2025)

<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Onttrekkingen					
Tijdelijke formatie 2024-2026	-1.650	-1.300	-	-	-
MFC Feanwâlden	-	-	-1.000	-	-
Implementatie Omgevingswet	-819	-	-	-	-
Extra inzet opleiden personeel	-354	-	-	-	-
Verdere ontwikkeling en inrichting sociaal domein (resultaatbestemming 2024)	-350	-	-	-	-
Gevolgen inwerkingtreding Omgevingswet	-310	-175	-175	-	-
Gebiedsontwikkeling Centrale As	-304	-	-	-	-
Aanpak achterstanden fysieke archieven Dantumadiel	-200	-	-	-	-
Aanpak energiearmoede	-200	-	-	-	-
Dorpsbiografiën	-150	-	-	-	-
Project Digitale dienstverlening sociaal domein	-150	-	-	-	-
Project digitalisering algemeen	-150	-	-	-	-
Vorbereidingskrediet MFC Wâlterswâld	-	-	-150	-	-
E-Depot en RM	-149	-	-	-	-
DOM-project	-141	-	-	-	-
Woonwagenbeleid	-137	-	-	-	-
Subsidieregeling biobased en regenwaterhergebruik De Bosk Fase 2 Feanwalden	-109	-	-	-	-

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Haalbaarheidsonderzoek verkeer Westereen	-100	-	-	-	-
Programmaplan 2024	-98	-	-	-	-
Leerwerkbanen BBL trajecten via Dokwurk	-69	-47	-30	-	-
Inhaalslag toegankelijkheid en veiligheid	-40	-40	-	-	-
Vervolgonderzoek gemeentehuis	-40	-	-	-	-
Inhaalslag toegankelijkheid en veiligheid	-40	-	-	-	-
POK: Actielijn 4: Versterken wijkteams	-36	-36	-36	-	-
Co-financiering MDT (Maatschappelijke Diensttijd)	-35	-	-	-	-
Ontwikkelkader verblijfsrecreatie	-30	-	-	-	-
Gebiedsgerichte aanpak	-29	-	-	-	-
Extra bijdrage Sporthalbeheer	-26	-	-	-	-
Duurzaamheid algemeen	-26	-	-	-	-
Budget EZ verhogen	-25	-	-	-	-
POK Actielijn 2: Robuuste rechtsbescherming	-25	-25	-25	-	-
Budget R&T (PVP opstellen)	-25	-	-	-	-
Subsidie duurzaamheidsmaatregel org.	-23	-	-	-	-
Budget EZ incidenteel	-21	-	-	-	-
Extra stimulering specifiek voor muziekkorpsen en koren	-20	-	-	-	-
Startnotitie toegankelijkheid	-20	-	-	-	-

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Aanjaagfonds Kunst & Cultuur	-17	-	-	-	-
Moasje subsidie Doarpsfeesten	-15	-15	-	-	-
Extra budget Project Dantumadiel yn byld	-15	-15	-	-	-
Stimulering muziekkorpsen en koren	-12	-	-	-	-
Laaggeletterdheid (onderzoek/plan van aanpak)	-10	-	-	-	-
POK: actielijn 5 Versterking integraal werken	-2	-2	-2	-	-
Veiligheidsagenda 2024-2027 Feiligens foarop	-2	-	-	-	-
Totaal onttrekkingen	-5.974	-1.655	-1.418	-	-
Stortingen					
Vaste toevoeging Algemene reserve	165	165	165	165	165
Totaal stortingen	165	165	165	165	165